

Andrásy József

SCHLÖSSLBERG OSTROMA

Musztafa Ben Ali befejezte imáját, és kilépett az utcára. Templomnak vagy mecsetnek túlzás lett volna nevezni a termet, ahonnan kijött, kis jóindulattal imaháznak hívta mindenki a blumenstrassei, kiszuperált menzaépületet, amelyet Bécs tizenegyedik kerületének polgármesterei hivatala bocsátott a majd háromszáz fős helyi török közösség rendelkezésére, hogy szombatonként lelki gyakorlatot tartsanak, megosztva azt a hindukkal, akik szintén pár százan lehetnek, és övük volt a pénteki nap. Vasárnap a frappáns ZU, azaz ZÁRVA tábla lógott a bejárati ajtón, hogy egyikük se vádolhassa részrehajlással a hatóságokat. Musztafa szíve mélyén gyűlölte az osztrákokat, a németeket, meg általában az európaiakat, milyen sértő, ugyanakkor nagylelkűnek tűnő megoldás ez az imaterem, ahol a müezzinek tilos hangosan énekelnie. Annyira jellemző rájuk a másság megvetése, és a germán gőg egyértelmű bizonyítéka, hogy egy normálisabb helyet nem is akartak biztosítani, pedig ennyi embernek lassan már kisebb mecsetet is építhettek volna. De ők még mindig a remélhetőleg nemsokára tilos „vendégmunkás” kifejezést használják sajtójuk nagy részében, ha az itteni törökökről írnak, annak ellenére, hogy az iskoláikba már szinte kizárólag Ausztriában született gyermekek járnak, akik közül sokan jobban beszélnek a németet, és sosem jártak még az anyaországban, az elsőként idevándorolt muzulmánok meg már megérték a nyugdíjkor. A vándorlás kifejezés sem a legjobb, inkább a telepítés a helyes, kihasználták a mieink szegénységét, gondolta Musztafa, s köpött egy nagyot az aszfaltra, miközben kedvenc falatozója, az Istanbul gyorsétkezdé felé közeledett. Kihasnáltak minket, hogy a piszkos munkát elvégeztessék velünk, most meg már nem vesznek tudomást rólunk, a rohadtak. Feleannyi pénzért dolgozom én is, mint amennyit egy osztrák kapna, fejezte be gondolatait Musztafa, majd belépett az étterembe, és intett Mehmetnek, hogy a szokásosat. De úgy, ahogy szeretem, tette hozzá, ne olyat, amilyenek ezek képzelik a döner kebabot...

Idestova két éve, hogy engedve a családi nyomásnak Musztafa kiköltözött Bécsbe, ahol egyik unokabátyja már régebb óta élt, így az elhelyezkedés nem jelentett problémát, biztos munka és jó, bár kissé szűk, bútorozott szoba várta a rokon lakásában. Az első hónapok után már megengedhette magának, hogy megszabaduljon tőle, új lakást

bérelt ki a tizenegyedik kerületi panelnegyedben, valamivel messzebb a központtól és a munkahelyétől, de olcsó volt, s ami a lényeg: egyedül lakhatott benne. Jó sportoló léteére megfelelő munkát talált, jövedelmezőbbet, mint az állami utcaseprés, amit unokatestvére szerzett számára: egy profi takarítócég alkalmazottja lett, amelyik ipari létesítmények, irodaházak és bankok külső-belső takarítását vállalta, fémsilóktól kezdve a felhőkarcolókig, egész Ausztriában, de Németországban meg Svájcban is. Ipari alpinizmus – e modern kifejezés mögé bújt Musztafa, ha mesterségéről kérdezték, s ez tulajdonképpen azt jelentette, hogy ablakokat, fémszerkezeteket és falakat tisztított magasan a föld felett kuporogva egy állványon, vagy egyszerűen egy kötélén csüngve. Szerette, amit csinált, s jól is keresett ahhoz képest, hogy nem volt osztrák, nemrég annyira futotta már, hogy egy kocsit is vett, szerencsére hajtásija már otthonról volt. Egy kis használt Golfot vásárolt egy bécsi kereskedőnél, s nagyon bevált, keveset fogyasztott, tökéletesen működött. Úgy tervezte, hogy nyáron, amikor a cég egy hónapra bezár, és mindenki szabadságra megy, hazautazik vele Törökországba, s talán vissza sem jön. Még két hónap. Addig eldönti, mi lesz.

Ahányszor eszébe jutott otthona, könnyek szöktek a szemébe. Majd kora hajnalban indul, hogy elkerülje a kamionosokat. Magyarországon és Szerbián úgy fog áthaladni, hogy meg sem áll, csak a határon, s délutánra már hivatalos török földön akar lenni, végre müezzín imára hívó énekét hallani. Törökországból sem az európai rész a lényeg, nem Isztambul, a nyugati kultúra e keleti fellegrvára, ahol lassan már nyoma sincs az igazi török szellemnek, hanem az, amikor átmege a boszporuszi hídon. Egy percre megáll majd, ahogy lába (vagy kereke) Ázsia földjére ér, és leguggolva megcsókolja a poros gyepet. Akkor már megpihenhet, valahol a szabadban fog aludni, török hold és csillagok alatt, vagy az autóban, ha rossz lesz az idő. És másnap, az lesz az igazi. Amikor keresztülhajt Anatólia kies dombjain, amelyek aljában nyurga minaretek hasítanak a színes falvak fölé az égbe, ahol a felhők másképp gomolyognak, mint Európában, súlyosan, szélesen terülnek el a táj fölött, tisztán, szennyezetlenül, sárga-fehér-kéken, ez az otthon színkombinációja, semmi zöld, csak sárga táj, fehér felhők és kék ég. Aztán a városok jönnek sorra, kisebb-nagyobb városok, ahol a régi gyárak füstje nem szürke, nem bűdös, hanem hófehér, a főutcák ódonul porosak, s az emberek nyugodtan nyüzsögnek a piactereken, ahol még mindig lehet mindenfélét venni, még húsokat is, nem szupermarketben, nem fagyasztva, hanem igazi csemege ürüfejeket, amiből finom

levest tud főzni bármelyik asszony, meg édességeket, amiket Bécsben aranyért árulnak a török boltokban, de az csak hamisítvány, az igazihoz eredeti alapanyagok kellene, kecsketej, méz, ami csak Kisázsia sztyeppéinek virágaiban foganhat, magvak, amiknek hollétét csak az öreg, turbános, szakállas bácsikák tudják, akik szüleiktől hallottak arról, milyen volt azokban az időkben, amikor még Kemál Atatürk nem fertőzte meg nyugati szennyel az országot, bácsikák, akik csak akkor mozdulnak el utcai teájuk mellől, amikor növényeket gyűjtenek a sziklák közt, egyedül ők tudják, mikor melyiket, senki más.

Aztán megjelennek majd a hegyek. Igazi ázsiai hegyek, amihez hasonlók nincsenek Ausztriában, pedig ott aztán vannak havasok rakásra, nem olyan zöldek, nem borítják őket fenyvesek, mégis szebbek, tisztábbak, amikor kavicsos ösvényeiken lépked az ember, biztonságban érzi magát, nem kell a fák mögé lesni riadtan minden ágroppanásra, nem kell alpesi tisztást keresnie, ha a csúcokban akar gyönyörködni, a homokszerű, tar sziklák látványa olyan őszinte, mint egy baráti kézfogás. Bércek fölött nem szuperszonikus gépek repülnek, hanem sasok, igazi, élő kőszáli sasok keringenek, fennsíkjain nem favágógépek meg traktorok zörögnek, hanem kecskék legelésznek, birkanyájak és lovak, vad, gyönyörű lovak, amiket még ember keze nem érintett. Aztán megint völgyek következnek, meg kiszáradt folyók medrei, amiken akkora kőhidak ívelnek át, mint egy fél falu, mezők, ahol még távoli gőzösvonatok füstje gomolyog a láthatáron, ahol a búza már májusban sárga, ahonnan a gyapotszedő asszonyok énekét messziről meg lehet hallani a leengedett ablakon át.

A fővárost, Ankarát elkerüli majd, mert csak az idejét pazarolná, ha keresztülautózna rajta, nem érdeklik a sugárutak vagy az ipari negyedek. Nyílegyenesen délnek veszi inkább az irányt, Kappadókia szélét súrolva, ott aztán lesz látnivaló, talán meg is áll majd, hogy a kereszténység és iszlám egyik legvéresebb összecsapásának eme nevezetes földjén elidőzzön, s talán vesz majd egy kis imaszöveget is ajándékba édesanyjának valamelyik kézművestől. Göremében megmássza majd az egyik sziklatemplomot, elbáméskodik egy homokhegy csúcsán, agya és szíve nagy fényképezőgéppé változik, amivel lelke mélyébe zárja a szinte holdbéli táj kietlen szépségét, s talán meg is alszik egy régi vájatban, a föld alatt, ahol ma már nem lakik senki, hisz nem siet: a találkozásnak meg annak az érzésnek, hogy otthon várják, olyan édes íze van, hogy napokig el fog csámcsogni rajta. Onnan már meg sem áll Anamurig, ahonnan csak huszonnyolc kilométerre fekszik a falu, ahol

családja várja. A hegyoldalban először feltűnnek a fenyők – ritka ágú, hosszú levelű, ágas-bogas mediterrán fenyők –, és akkor már tudni fogja, hogy közel jár. Meg fogja érezni minden bizonytalanságot a gyermekkorából agyába vésődött sós víz szagát, még mielőtt a hágón átjutna, és igen, akkor a sárga-fehér-kék egyensúlya megbomlik egy csapásra, amint a gerincről lenézve túlsúlyba kerül a lábainál elterülő tenger azúr színébe. Leereszkedik a kanyargós úton az öbölbe, cédrusok és narancsfák közt, a római romok mellett, le a halászfaluba, ahol hirtelen véget ér majd az aszfalt, mert biztos nem változott semmi, nem változott semmi abban a faluban, hisz oda nem járnak turisták, a poros úton elébe szaladnak a gyerekek, egyszerű, zsbongó, maszatos gyerekek hada, és szüleik nem esnek pánikba, mint Ausztriában, hanem mosolyognak majd feléje, gesztikulálva teára hívják, de ő elrobog mellettük, el a mintha a naplementét hálóval kihalászni akaró rozoga csónakok mellett, végig a bágyadt datolyapálmák mellett, és akkor...

Ekkor megszakadt a képzelgés, mivel Musztafa egyik jóbarátja, Hakan tűnt fel az utcán, és már messziről intett neki. Jössz? – kérdezte, amikor az ablak elé ért, és Musztafa válaszolt neki, hogy igen, öt perc, és lent vagyok. Ma formában érzem magam, hat gölt rúgok! – azzal nekiállt bepakolni táskájába sportfelszerelését. Cégük török és osztrák munkásai amatőr focibajnokságot rendeztek szombatonként egymás ellen, és az erőviszonyok kiegyensúlyozottak voltak, hol a törökök nyertek, hol az osztrákok. Ez utóbbiak fergetes sörözéssel szokták megünnepelni győzelmüket, Musztafának Mehmet éttermébe jártak teázni, vízpipázni, ketten voltak csak közülük, akik sört is ittak. Ám a kiegyensúlyozott erőviszonyoknak volt egy nagy hátránya. Mindegyik csapat különbnek érezte magát a másiknál, és nemcsak labdarúgás terén, a csipkelődések durvulásba csaptak át, a kemény ütközések szándékos szabálytalansággá fajultak, és innen csak egy lépésre volt az első olyan káromkodás, amely a fajbéli különbséget célozta meg. Ezt pedig rövidesen tettelegesség is követte, lökdösődés, pofozkodás, csupán a józanabb kollégáknak volt köszönhető, hogy a kakaskodókat szétválasztották, s nem született nagyobb baj. A gyűlölet parazsa azonban ott izzott mindkét fél szívében, s furcsamód ez volt a heti meccsek mozgatórugója, enélkül sokan elmaradoztak volna a délutáni labdajátéktól, unalmas sörözéssé vagy beszélgetéssé egyszerűsítve a szombat estéket. Aznap este is döntetlen eredmény született, így nem ünnepelt senki, Musztafa egyenesen hazament, lezuhanyozott, és boldogan mosolyogva gondolt arra, amire készült.

Vannak dolgok a világon, amelyeket kizárólag férfiak találtak ki férfiaknak, valószínűleg valamiféle gyermekkori frusztráció eredményeként, mert más magyarázat erre nincs. Ilyen a kisvasút, a katonásdi, a modellezés vízi és légi miniatűr távirányítós járművekkel, meg általában a nagy dolgok kisléptékű utánzása, minél élethűbben és precízebben. E betegséggel Musztafa is megfertőződött Bécsben, vagy helyesebben itt tört ki rajta egy ki tudja mióta lappangó szenvedély: nem pici mozgó járművekkel szokott játszani, mint a legtöbb férfi (ami igen csak drága mulatságnak bizonyult, mint ez egy-két ismerőse esetében kiderült), hanem háborúsdi. Ez volt a hobbija; hálószobája, ágyát leszámítva, összezsugorodott harctér volt, néhány négyzetméterbe több hektárnyi területet besűrített, és mindene volt: műanyag katonák, lovak, zöld posztóból dombok vonulatai, várak, ágyúk, sátrak és fegyverek. Hónapokba telt, míg mindezeket összegyűjtötte, játékboltokból, ószerből, játszótéri gyermekektől vásárolta össze arzenálját, és folyamatosan bővítette, hetente újabb katonával, fegyverrel gazdagította gyűjteményét, külön örömet szerzett neki az is, amikor a nehezebben beszerezhető dolgokat, például a zászlókat, létrákat saját maga ügyeskedte össze kartonból vagy fából. Egyetlen szépséghibája e harctérnek az volt, hogy az egyes alkotóelemek aránya nem illett egymáshoz. Az autósboltból vásárolt, valószínűleg török kamionsofőröknek kitalált, amulettként ablakba akasztható, arasznyi plüssjanicsárok simán zsebrevághatták volna a kis plasztik Ahmed pasa háromcentis arany sátrát, de Musztafa ezzel nem sokat törődött. Mindig török háborút játszott: a tizenhatodik-tizenhetedik századi oszmán terjeszkedés csatáit vívta újra és újra, a nagy európai hadjáratokat, a rigómezei és a mohácsi csatát, Nándorfehérvár és Eger ostromát, de mindig új megközelítésben, más és más taktikákat alkalmazva. Most épp a szentgotthárdi csatát szimulálta, a sorsdöntő, török szempontból talán a legnagyobb kudarcral végződött összecsapást.

Történelemlényvekből, folyóiratokból szerzett ismereteit folyamatosan frissítette, így jól tudta, mit kellett és mit lehetett volna másképp csinálnia a török hadak élén álló Köprülü Ahmed pasának, hogy e kulcsfontosságú erődöt bevegye, és ezzel utat nyisson egy új fejezetnek a történelemben. Ő is a csatárra képzelte magát, gondolatban az 1664-ik év augusztusának első napjáig ugrott vissza az időben, a szpáhik és janicsárok közé, jobb kezében jatagánt markolva, ballal a pajzsot meg lova gyeplőjét rángatva vágatott a domboldalon felfelé, a paták alól gyökerestül kitépett fűcsomók fröccsentek szét, izzadt haja lobogott

a szélben. Szinte érezte az alvadt vér, a füstölgő tábortüzek és a lótrágya szagát, felkapaszkodott az egyik domb tetejére, körültekintett, és nem tetszett neki, amit látott. Keletre a Rába habos vize folydogált, mögötte Szentgotthárd templomának tornya, amin már félholdas zászló lebegett, de tőle északra, a sziklás gerinc tetején Schlösslberg vára büszkén trónolt a vidék felett, s bástyáján ott szemtelenkedett még a kétfejű sas egy zászlón, ami kopott volt ugyan, de akkora, hogy a szél is alig tudott belekapni. A zászlórúd mellett egy apró figura állt mozdulatlanul, talpig feketében, s ő is a csatát figyelte. Csakis egyvalaki lehetett, aki ilyen hidegvérrel tudta követni a drámai harcot: Montecuccoli gróf, a Habsburgok naftalinos ingujjából kirángatott adu ásza, hivatásos hadvezér, aki korának minden jelentős háborújában részt vett, s akibe minden nemzeti nézeteltérést félretéve az egész keresztény Európa vetette bizalmát, hogy az ottomán terjeszkedést egyszer s mindenkorra állítsa meg Magyarország határainál. Mindeddig sikerrel, gondolta keserűen Musztafa a csata állását tekintve, majd megfordult, hogy Ahmed pasát megkeresse, s a lelkére beszéljen, ó pasa, nem jó a taktikád, tudom, hogy számtalanszor bejött már, bejött Mohácsnál, bejött Egernél, de itt hiába erőlteted a tüzéséget meg a faltörőket, ez a vár sziklából van, egy sziklaerdő közepén, nincs gyenge pontja, amin betörhetnénk. Ő pasa, próbáljuk meg a nyilások zápora alatt megmászni a falat, de nem a folyó felől, hanem hátulról, mert erre nem számítanak... Akkor miénk lenne a vár, előttünk tiszta út állna Bécsig, mit Bécsig, Prágáig, Velencéig, Párizsig... Mennyire más lett volna minden, fontolgatta Musztafa, ha akkor, ott sikerült volna betörni Schlösslbergbe, és utána bevenni Bécset is, mennyire mást tanulnának a mai gyerekek történelemórán, ha Európa egésze török uralom alá került volna... Talán nem születtek volna Napóleonok, Hitlerok és más zsarnokok, mennyi mindent kaphatott volna ez a földrész tőlünk! Koszos városainak utcáin talán ki sem tört volna a pestis, ha megszokták volna fürdőink használatát, lopni sem lopnának az emberek, s részegen sem fetrengene manapság senki az útszéli árokban... Nagyot sóhajtott, ágyba bújt, és nehéz szívvel hunyta le a szemét. Készült a holnap napra. A csatamezőről mereven bámultak rá a pici műanyag hadsereg katonái.

Másnap este nagy esemény előtt állt az egész város, sőt, egész Ausztria. Európa-bajnoki selejtező futballmérkőzésre került sor Ausztria és Törökország válogatottja között. A csodálatos Ernst Happel Stadion dugig megtelt drukkerokkal. Musztafák is ott ültek a lelátón, a török szurkolók félholdas zászlókat lengető tábora mellett, énekelve, kiabálva.

Amikor a két csapat kijött az öltözőből, és felsorakozott a himnuszra, a feszültség mintha egy percre alábbhagyott volna, mindenki elcsendesedett, lélegzet-visszafojtva állt, várva a felcsendülő akkordokat, a meccs kezdetét. És itt, a hirtelen csendben Musztafa szeme káprázni kezdett, mintha láthatóvá váltak volna előtte az utolsó hangfoszlányok, amint lassan leülepednek a fűre, az emberekre, a lelátókra. A pályát megvilágító négy óriási reflektor fénye vörösbe váltott, szívverése úgy kalapált fülében, mint az ágyúdörej, szaporán, mint a lódobogás, és lent a pályán mintha hálósobája makettjét látta volna, nem sportolók álltak már, hanem katonák, fegyveres katonák sorakoztak egymással szemben, egyik oldalon a Habsburgok serege, mulatságosan pompás felszerelésben, pikákkal és muskétákkal felfegyverkezve, a feketeruhás Montecuccolival az élen, aki fehér lovon ült, a túloldalon pedig Ahmed pasa nézett farkasszemet vele, szintén fehér lovon, mögötte az ágyúkkal, faltörőkkel és dárdákkal felszerelt oszmán sereg. Mindkét tábor csatajelre várt, izgatottan markolva fegyvereiket, szemükben vad elszántság keveredett páni félelemmel, a halálos csendet egy-egy ló nyerítése törte csak meg. A bíró sípszavára egymásnak esett a két csapat, magasra repült a labda, Musztafa pedig megrázta fejét, megdörzsölte szemét, és visszatért álmódosításából, mosolyogva a két összecsapás hasonlatosságán, de ugyanakkor értetlenül is a képek élethű mivoltán, az ímént mintha valóban harcteret látott volna futballpálya helyett. Nem is tudott a mérkőzésre figyelni, annyira furcsán érezte magát, igaz, a meccs is elég unalmas volt, gól nélküli döntetlennel ért véget, s ezzel láthatóan mindkét fél meg volt elégedve. A törökök örültek az idegenben szerzett pontnak, az osztrákok meg, gyengébb csapat lévén, ráadásul középhátvédjük sérülés miatt hiányzott a pályáról, annak, hogy nem kaptak gólt.

Másnap a munkahelyen fel sem merült a téma, egyik fél sem tartotta érdemesnek megemlíteni a tegnapi mérkőzést. A munkavezető reggel kiosztotta mindenkinek a feladatát, Musztafa, mint mindig, Güntherrel, egy szűkszavú osztrák sráccal került egy csapatba, a híres bécsi T-Center takarítását kellett aznap befejezni. Amíg a többi csapat az óriási üvegépület belsejében nyüzsgött, ők ketten a külső falakat mosták le, már több mint két hete azon dolgoztak. Aznap a nyugati, a többi falhoz képest kisebb homlokzatot kellett letisztítani, s már korán nekiálltak. Félszavakból, mozdulatokból ismerték egymást, a török szeretett is osztrák társával dolgozni, s bár Musztafának jutott az aktívabb rész, mindig ő lógott a kötélén, s ő súrolt, Günther ügyesen kezelte a mobilállványt, minden anyagot előre elkészített, megkevert,

leengedte neki, csak ki kellett nyúlnia, vagy ha az állványra erősített létrára felmászva kellett dolgozni, tudta, hogy Günther azt holtbiztosan előre lecövekelte. Független sávokban dolgoztak, fentről lefelé, ebéd-szünetig az üvegfal több mint fele tiszta volt, úgy csillogott a napfényben, mint a gyémánt. Estig, a műszak végéig kész lett a másik fele is, összepakolták a munkaeszközöket, szétszedték az állványt. Akkor jött hozzájuk a munkavezető, megdicsérte őket, s közölte, hogy másnap kiszállásra kell menniük. Rátok bízom a munkát, kettőtökre, fiúk, nekem Bécsben kell maradnom, mondta a főnök, majd előhúzott egy tervrajzot. Ez itt a schlösslbergi múzeum homlokzata, csak külső munka, szerintem három nap alatt megcsináljátok, de nem kell hazajönnötök péntekig. Ez valahol Graz mellett van, közel a magyar határhoz, nem tudom pontosan, vagy kétszáz kilométer az út, te vezetsz, bökött a törökre, a kék mikrobuszt viszitek, abba befér az állvány is. Amikor odaértek, itt egy telefonszám, minden meg van beszélve... Musztafa mintha ködön át hallotta volna a hangokat, egyetlen szóra tudott csak koncentrálni: Schlösslberg. Micsoda fintora a sorsnak, hogy pont az egykori csata színhelyén fog dolgozni, s látni fogja a bevehetetlen vár romjait teljes nagyságában. Megborzongott, Günther látta is rajta, hogy nem érzi túl jól magát, de csak annyit mondott, jó lesz, meglátod, holnap reggel nyolckor ugyanitt találkozunk, azzal indult is haza.

Még félig sötét volt, amikor reggel mindent beraktak a mikrobuszba, és elindultak. Viszonylag gyorsan sikerült Bécsen átvergődniük, fel az autópályára, és kilenckor már Grazban voltak. Itt egy kicsit eltévedtek, mert Schlösslberg nem szerepelt semmilyen útjelzőn, de rájöttek, hogy Magyarország felé kell menniük, így már sokkal egyszerűbb volt, fél óra múlva megérkeztek a kicsi településre, amit jóindulattal sem lehetett városnak nevezni. A vár messziről látszott már, majdnem baleseteztek, mert Musztafa annyira bámulta, hogy több ízben nem adott elsőbbséget, az osztrák morgott is miatta. És minél közelebb kerültek hozzá, annál érdekesebb volt. Habár tengerszint feletti magassága nem haladhatta meg a négyszáz métert, meglepően vad, sziklás volt a hegyhát, amire épült, és magányosan állt a lapos, erdővel borított dombok között, kanyargós aszfaltút vezetett fel a hatalmas kapuig, ahol több turistabusz is parkolt. Emberek nyüzsgöttek a bejárat körül, messziről úgy néztek ki, mint apró bogarak. Ők is behúzták a mikrobuszt a parkolóba, nyújtózva kiszálltak, és a többiekkel együtt szájátva bámultak felfelé; közvetlenül a vár aljából lélegzetelállító volt a látvány.

Musztafa több tucat modern épületet látott és tisztított le az elmúlt két évben, javarészüik jellegtelen, akváriumszerű építészeti fürmedvény volt, kevésre tudott igazán visszaemlékezni. Ami viszont most magaslott szemei előtt, egyikre sem hasonlított, aki ezt kitalálta, megérdemelte a dicséretet. Úticéljuk, a múzeum, a várba volt beépítve, pontosabban arra rá. Ilyen tökéletes összhangot a patinás kőfalak és a falakból kiszökő acéloszlopokra erősített üvegfal között csak igazi nagy építész találhatott ki. A többmázsás kötömbök, amiket rejtély, miképpen sikerült középkori módszerekkel felfalazni, három emelet magasságban nőttek ki a sziklából, szinte látni sem lehetett, hol ér véget a bérc, s honnan kezdődik az ember keze munkája, tökéletesen összeolvadtak. Fölöttük mintha a kőfal hirtelen átlátszóvá vált volna, a hatemeletes, lépcsőzetes tetejű múzeumpalota tornyosult, egyik sarkán egy bátyját utánzó kiszögellés, sötétebb üvegből, az épület belsejében, közepén pedig, az átlátszó falon át, mert a belső falak is üvegből voltak, feltűnt az egykori igazi kőbástya romos fala, amit ötletes módon körülvettek a folyosók meg a lépcsők, a látogatók mozgó árnyai jól kivehetően látszottak bent, még így is, hogy a külső homlokzat meglehetősen piszkos volt. Musztafa percekig ácsorgott lecövekelt lábakkal, de az osztrák kolléga végül megunta a látványt, és magával húzta, hogy megkeressék a múzeum-igazgatót.

Mire kipakoltak, a tetőre hordtak minden kelléket, és felszerelték a kilógatott állványokat, dél lett. Egyből nekiálltak dolgozni, bár Musztafa éhes volt, és nagyon szomjas is, de úgy gondolta, hogy hamarosan szünetet tartanak, s majd akkor iszik. Két, egymás fölé erősített állványról dolgoztak, hogy minél nagyobb felületet fogjanak be, a kettő közé létrát erősítettek. A fenti állványon Günther állt, és szép sorba készítette a vizesvödörket, tisztítószereket, köteleket és távkapcsolót. A török lemászott, magával vive szerszámaikat, s lenézett, a turisták fényképezőgépeinek automata vakui úgy szikráztak a völgyben, mint megannyi csillag. Lassan haladtak, a tűző nap gyöngyöző verejtéket csalt Musztafa homlokára, torkát marta a szomjúság. A legfelső emeleten irodák voltak, a déli szünet miatt szinte üresek; megszokta, hogy ne bámuljon be munka közben sehová, csak a dolgára koncentráljon. Az alatta levő szinten viszont már a múzeum termei voltak, és Musztafa szándékosan, bizsergő kíváncsiságának eleget téve, mintha lassítva mozgott volna, percekig elbambult a bent látottakon. Nem csoda, azon a szinten ugyanis is a harcászati részleg kapott helyet, fegyverek, térképek, ruhák, életnagyságú szobrok és makettek gyűjteménye.

És akkor Musztafa meglátott valamit bent. Pont szemben vele, egy asztalon, török jatagán pihent egy bársonyos párnán, markolatán zöldes színű, csillogó kövek sorakoztak, hajlott pengéjén visszaverődött a halvány neonfény. Mellette egy tépett félholdas zászló és egy éktelenül nagy, drágakővel díszített gyűrű hevert, egy pergamenlap társaságában. Közelebb hajolt, behunyorgott, megpróbálva legalább egy szót kiolvasni a kopott irományból, hátha török szöveget tartalmaz, de akkor megérezte, hogy valami nincs rendben. Kollégája fent nem láthatta, mi okból szünetel percek óta a munka ott lent, meggondolatlanul közelebb lépett a korláthoz, és kihajolt, hogy lenézzen. Az állvány megbillent, Günther kirúgott, egyenesen egy habos vízzel teli vödört talált el, ugyanabban a pillanatban a biztonsági karban próbált megkapaszkodni, ami kioldódott. Musztafa csak annyit érzett, hogy az alumínium létra, ami máskor oly biztonságos érzést adva felelt saját, lábain át vezetett gravitációs erejére, most már nem hatott vissza cipője talpára, hanem lassan, kimondhatatlanul lassan csúszni kezdett, nem támasztotta többé alulról semmi, aztán hirtelen az egész fellógatott tákolmány megdőlt és zuhant.

Hőhullám csapott át Musztafán. Érezte, hogy esés közben teste megfordul, és feje helyett lábai kerülnek egyre feljebb. Reflexszerűen övéhez kapott, ahová az imént a biztonsági kötelek csatolta, de keze csak levegőt markolt. Látta a lepottyant vödörből kicsorduló folyadékot, a fekete, siserdő szurkot, amelynek forró szele már megcsapta arcát, látta lerepülni a létrát, a göcsörtös fából összeeszkábált ostromlétrát, jobb keze nehéz, véres dárdát szorított keményen, miközben ordítva zuhant a semmibe, ő, Musztafa Ben Ali bég, a szultán kegyelméből anamuri vezír, az egykor Érsekújvárt védő gyaurok kegyetlen hóhéra, mindhalálig Allah hű szolgálója, és az villant az agyába, hogy harc közben milyen lehetetlen gondolatok jártak a fejében, furcsa, álomszerű, de döbbenetesen valóságosnak tűnő képek, ahol ő a jövőben élt, egy idegen országban, ahol olyan szekéren száguldozott, ami vasból volt, zörgött, füstölt, és nem húzták lovak, mégis haladt, ahol színesruhás emberek egy kerek fehér bőrdudát rugdostak egy nagy zöld mezőn, ami fölött éjszaka is négy fényes nap sütött, ahol az ostromlott vár fala nem kőből volt, hanem üvegből – hallj oda, micsoda képtelenség, átlátszó, sima üvegből, s úgy csillogott, mint a mesebeli kalifák palotái... Fejjel előre esve egy pillanatra összeszorította, majd tágra nyitotta a szemét, hátha vissza tud térni abba a csodálatos világba, de az üveggkastély eltűnt, a képzelgés véget ért, és Musztafa már

csak a valóságot látta, az egyre közelebb kerülő lenti csatateret, ahol a szpáhik és janicsárok fejveszetten menekültek a létra és a zuhanó test alól, hátra, a török tábor felé, ahol a sátrak közt apró tüzek pislákolnak, mint megannyi csillag, ahol az ágyúk meg a fáltörők szépen felsorakozva csatajelre vártak, ő meg zuhant, zuhant, és alatta ott voltak a sziklák, meredek, hegyes sziklák.

Irodalmi Jelen, 2016/12.

BÖRTÖN

Ki itt belépsz, hagyj fel minden reménnyel? Hogy maga a pokol-e a börtön, arról lehetne vitatkozni, de hogy nem a mennyország, az bizonyos. (S itt könnyen igazzá válik Sartre híres észrevétele, amely szerint „a pokol – az a többiek”). Zárt és szigorúan őrzött terekben másképpen telik az idő, mások a hierarchikus viszonyok, s bár mindenre akad magyarázat, egy kicsit más logikára épül, mint a kinti világban. És hogy van-e kiút? Azok előtt, akik törvényi kiskapukra játszva tudományos értekezéseket publikálnak, könnyebben tárul fel a nagy rácsos kapu, mint azok előtt, akik ellen minden – és persze mindenki – összeesküdött. Így jobb, ha a rabság élményéről az ember csak történeteket sző, legyen az 19. századi egzotikus mese vagy 21. századi sorozat. A lényeg, hogy mindig legyen, aki figyel. Nos, ez az, amiből a börtönben biztosan nincs hiány.

